

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою КЗВО

«Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради», протокол № 4

від « 02.09.2022 » 20 22 р.

Голова вченої ради

Л.К. Задорожна

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми педагогіки й освіти

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Навчальна програма з дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки й освіти» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Розробник: Ягоднікова Вікторія Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор

Навчальна програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту (протокол № 9 від «01» 06 2022 р.)

Завідувач кафедри

(Підпис)

Костенко Р.В.
(Прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

(Підпис)

Ягоднікова В.В.
(Прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки й освіти» складена відповідно до освітньо-наукової програми для третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні засади сучасної педагогічної науки і освіти.

Місце навчальної дисципліни згідно структурно-логічної схеми освітньо-наукової програми в структурі освітнього процесу: обов'язкова компонента. Викладається у першому семестрі на першому році навчання. Вивчення дисципліни взаємопов'язано з основними дисциплінами «Філософією науки», «Методологія наукових досліджень в галузі освіти», «Технологія організації і проведення науково-дослідницької діяльності» є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Управління науковими проєктами та їх фінансування», «Організація навчальних занять та методика викладання педагогічних дисциплін».

Під час проходження курсу у здобувачів вищої освіти формуються компетентності, які є необхідними для проходження науково-викладацької практики і написання дисертаційної роботи.

Програма навчальної дисципліни складається з змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Педагогіка і освіта в умовах трансформації сучасного суспільства

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти і науки

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета сприяти розвитку у здобувачів наукового ступеня доктора філософії сучасного наукового світогляду, систематизованих уявлень, системи знань, розуміння актуальних проблем педагогічної науки і розвитку сучасної освіти та умінь і навичок щодо їх розв'язання; формуванню готовності до науково-педагогічної діяльності.

Завдання

- засвоєння теоретико-методологічних основ сучасної педагогіки і освіти;
- розвиток розуміння та усвідомлення сучасної парадигми національної освіти та перспектив її розвитку;
- розвиток розуміння і усвідомлювання необхідності інтеграції сучасних наукових досягнень у педагогічну практику;

- формування професійно компетентного, гуманістично зорієнтованого викладача закладу вищої освіти;
- сприяння до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної науково-педагогічної діяльності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральної компетентності - Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

б) загальних (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного і критичного мислення, оцінювання й синтезу нових та комплексних ідей.

ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти креативність.

ЗК 7. Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного саморозвитку і самовдосконалення.

СК 1. Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання з освітніх, педагогічних наук.

СК 2. Здатність визначати значущі проблеми у сфері професійної діяльності, педагогічної науки та інновацій в освіті, пропонувати та обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

СК 5. Здатність організовувати освітній процес у закладах вищої освіти.

СК 6. Здатність володіти сучасними формами, технологіями, методами викладання та навчання.

СК 7. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій та професійній діяльності.

Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН 1. Аналізувати, оцінювати та розвивати наукові ідеї.

ПРН 2. Продувати та пропонувати нові ідеї для розв'язання дослідницьких завдань.

ПРН 6. Презентувати результати наукових досліджень та обґрунтовувати висновки у науковому та освітньому контексті.

ПРН 8. Планувати та здійснювати неперервний розвиток професійної компетентності та самовдосконалення.

ПРН 9. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі освіти і педагогіки та застосовувати їх на практиці.

ПРН 10. Знати та використовувати сучасну термінологію, новітні теорії, концепції, технології у сфері наукового дослідження та освітньої практики.

ПРН 11. Визначати та аналізувати значущі проблеми у сфері професійної діяльності, педагогічної науки та інновацій в освіті з урахуванням зарубіжного досвіду їх розв'язання.

ПРН 15. Знати і застосовувати принципи організації освітнього процесу та інструменти забезпечення якості вищої освіти.

ПРН 16. Застосовувати сучасні форми, технології, методи викладання та навчання.

ПРН 17. Знати і застосовувати ІКТ-технології для реалізації дослідницької та професійної діяльності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- знати основні поняття і категорії з навчальної дисципліни;
 - теоретико-методологічні та методичні основи системи освіти;
 - актуальні проблеми педагогічної науки і освіти, що потребують вирішення у наукових дослідженнях;
 - основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу;
 - особливості організації, реалізації і управління сучасним освітнім процесом;
- вміти:

- аналізувати педагогічні явища та процеси, пояснювати їх сутність, аргументуючи власну точку зору з позиції науки;
- здійснювати порівняльний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу.
- застосовувати методи і засоби викладання для досягнення здобувачами освіти найкращих успіхів;
- узагальнювати та використовувати передовий педагогічний досвід і сучасні досягнення вітчизняної і зарубіжної педагогічної науки;
- аналізувати можливості особистісного професійного розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, що становить 4 кредитів ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогіка і освіта в умовах трансформації сучасного суспільства

Тема 1. Науково-методологічні основи педагогіки

Педагогіка як наука. Предмет і завдання сучасної педагогіки. Місце педагогіки в системі наук. Система педагогічних наук. Роль педагогічної науки в модернізації сучасної освіти та українського суспільства. Українська етнопедагогіка в контексті розвитку актуальних проблем сучасної педагогічної науки і практики. Сучасні виклики і вимоги до педагогічної науки. Вплив наук на формування основ сучасної педагогіки. Інтердисциплінарність сучасної педагогіки. Методологія сучасної педагогічної науки.

Фактори розвитку педагогіки як науки. Закономірності і тенденції розвитку педагогічної науки. Напрями розвитку сучасної педагогіки як науки.

Відкрита наука. Інтеграція педагогіки у світовий і європейський науковий простір. Науково-педагогічні школи. Взаємодія педагогічної науки та освітньої практики.

Тема 2. Концептуальні основи сучасної освіти

Освіта як багатоаспектне поняття. Концепції освіти. Методологічні підходи до сучасної освіти. Система освіти в Україні та принципи її організації. Етнонаціональна специфіка освітньої традиції в Україні. Проблеми розвитку й становлення нового змісту освіти і нових виховних технологій у контексті модернізації освіти в Україні.

Виклики та стратегічні завдання вітчизняної освіти. Проблеми і основні напрямки модернізації національної освіти. Регіональна політика. Стратегія розвитку вищої освіти України. Освіта дорослих. Концептуальні засади Нової української школи. Інклюзивна освіта. Інтеграційні процеси в освіті. Інтернаціоналізація освіти. Інформатизація сучасної української освіти. Освіта України в умовах воєнного стану.

Тема 3. Світові освітні системи

Характеристика освітніх систем країн Європейського союзу. Особливості освітніх систем країн Азії. Загальна характеристика успішних освітніх систем світу (США, Канада, Японія, Австралія).

Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти в Європі і світі.

Тема 4. Проблема інновацій в педагогіці і освіті

Проблеми і перспективи розвитку інноваційної педагогіки. Освітня інноватика. Інноваційні процеси в системі освіти України. Інноваційний заклад освіти як соціально-педагогічний феномен. Інноваційний підхід до навчання і виховання.

Готовність педагогів до інноваційної освітньої діяльності. Науково-методичний супровід інноваційної освітньої діяльності.

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти і науки

Тема 5. Проблема особистості в педагогічній науці і освіті

Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Структура особистості. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості.

Процес розвитку особистості. Різноманітні філософські течії про розвиток особистості. Роль спадковості у людському розвитку. Проблема успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних і моральних якостей. Рушійні сили розвитку. Вплив середовища на розвиток особистості. Фактори, зумовлюючі протікання та результати розвитку. Взаємозв'язок навчання, виховання і розвитку особистості.

Тема 6. Виховання у сучасній парадигмі педагогічної науки і освіти

Виховання як базовий теоретико-методологічний конструкт педагогіки і освіти. Роль виховання у розвитку особистості. Стратегії й концептуальні засади систем виховання дітей та учнівської молоді. Аксіологічні виміри сучасного виховання. Закони і закономірності процесу виховання.

Сучасні підходи до організації виховного процесу в закладі освіти. Інноваційна спрямованість виховного процесу. Діагностика ефективності процесу виховання.

Виховна система. Сучасні моделі виховної системи.

Тема 7. Проблеми сучасної дидактики

Предмет і завдання дидактики. Здобутки дидактики на сучасному етапі розвитку освіти. Основні дидактичні системи. Актуальні проблеми сучасної дидактики. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу.

Зміст освіти та тенденції його вдосконалення. Сучасні педагогічні технології як дидактичний інструментарій. ІКТ в освітньому процесі.

Тема 8. Професіоналізм викладача закладу вищої освіти

Роль викладача в модернізації вищої освіти. Проблеми особистісно-професійного розвитку викладача. Ліцензійні вимоги до викладача закладу вищої освіти. Нормування часу науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти. Індивідуальний план викладача: навчальна діяльність, наукова діяльність, методична діяльність, організаційна діяльність. Підвищення кваліфікацій науково-педагогічного працівника. Можливості дистанційного навчання у підвищенні кваліфікації. Академічна мобільність викладачів. Академічна свобода викладача.

3. Рекомендована література

Основна

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А. Педагогіка. Навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2018. 567с.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / За заг. ред. Грищенко М. К., 2016. 38 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
5. Пашенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. навч. посіб. ЦУЛ. 2019. 228с.

Додаткова

1. Анненкова І. П., Кузнецова Н. В. Кваліметрична модель моніторингу якості освіти в закладі освіти. Інноваційна педагогіка . 2021. Вип.38. С. 210-214.
2. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо стратегій вищої освіти в умовах інтернаціоналізації для стійкого розвитку суспільства : препринт (аналітичні матеріали). Ч. 2 / В. Зінченко, В. Брижнік, Л. Горбунова, С. Курбатов, Ю. Мелков, О. Шипко ; за ред. В. Зінченка. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2019. 158 с.
3. Білецька В.В., Поляничко О.М., Комоцька О.С. Тенденції розвитку вищої освіти в країнах Європейського Союзу. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.3/3.pdf>
4. Биков В. Ю., Спірін О.М., Пінчук О.П. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Київ, 2017. С. 191-198. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709026/>
5. Биков В. Ю., Спірін О.М., Пінчук О.П. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття». 2020. №1. С. 27-36. URL: <https://www.unescojournal.com.ua/index.php/journal/issue/view/2>
6. Горбунова Л. С. та ін. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні : метод. рек. : навч. матеріал. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2016.
7. Гуревич Р.С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навч. посібник; за ред. Гуревича Р. С. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
8. Дубасенюк О.А. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору»: Зб. наук.праць. Новоград-Волинський, 2018. Вип. 1. 283 с. С. 12-21. URL: http://eprints.zu.edu.ua/28858/1/ст_Дубас.pdf
9. Задорожна Л.К., Ягоднікова В.В. Виклики та стратегічні завдання освіти і педагогічної науки в сучасних реаліях. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 травня 2022 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2022. С.18-21.
10. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт. – упоряд. М. І. Гагарін. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7694/1/Gagarin_zaryb_VO.pdf
11. Заячук Юлія. Сучасні європейські реформи у галузі вищої освіти: ключові цілі, досвід європейських університетів та можливості для України. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/08_SUCHASNI-YEVROPEISKI-REFORMY-U-HALUZI-VYSHCHOI-OSVITY.pdf
12. Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття : зб. матеріалів XV Міжнар. педагогічно-мистец. читань пам'яті професора О. П. Рудницької м. Київ, 6-

- 7 груд. 2017 р. Вип. 1 (13) / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: Ничкало Н. Г. та ін.; наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк]. Київ: Талком, 2018. 243 с
13. Огієнко О. І. Інтердисциплінарність сучасної педагогіки: методологічний аспект. Інтердисциплінарність педагогіки та її субдисциплін. 2013. С. 114-123.
14. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 14 травня 2021 р. Одеса: видавець Букаєв Видим Вікторович, 2021. 484 с.
15. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 травня 2022 р. Одеса: видавець Букаєв Видим Вікторович, 2022. 284 с.
16. Професійна компетентність сучасного педагога: методологія, теорія, методика, практика: кол. монографія. за заг. ред. В.В.Ягоднікової. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. 286 с.
17. Сикорський П. Нова педагогіка. Львівська політехніка. 2021. 540 с.
18. Фурсенко Л.І. Організатори освіти Одещини: енциклопедичний словник. Одеса: Астропринт, 2019. 866 с.
19. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень.: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
20. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі. навч.-метод. посіб. К.: ДП «Вид.дім «Персонал», 2011. 70 с.
21. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Діагностика сучасного виховного процесу. Навч.-метод. посіб. Одеса: Вид. Букаєв В.В., 2017. 290 с.
22. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Інноваційні стратегії нової школи в Одеському регіоні. Директор школи, ліцею, гімназії. 2018. № 1, С.23-27.
23. Ягоднікова В.В. Виховання у сучасній парадигмі освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 травня 2019 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. С.6-10.
24. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Виховна система школи: теоретико-методологічні та практичні аспекти. Директор школи, ліцею, гімназій. 2020. Том 21 № 2. С. 60-67.
25. Ягоднікова В.В. Виховання як теоретико-методологічний конструкт педагогіки і освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 14 травня 2020 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2020. С. 303-309.
26. Ягоднікова В.В. Красюк Л.В., Ковтун Н.І. Професійні та етичні вимоги до керівників закладів освіти в умовах Нової української школи. Наука і техніка сьогодні. 2022. № 7(7) 2022. С. 261-269.
27. Ягоднікова В.В., Солнцева О. А. Виховання толерантності учнів як педагогічна проблема. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 8(13). С.346-354.

4. Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://osvita.odessa.gov.ua/>
4. Веб-сторінка Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
5. Веб-сторінка Одеської національної наукової бібліотеки. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
6. Веб-сторінка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського. URL: <https://www.biblioteka.od.ua/>
7. Веб-сторінка відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://vnmzpv.odessaedu.net/>

5. Форма підсумкового контролю результатів навчання: іспит.

Методи контролю результатів навчання: опитування, тестування, взаємоконтроль (взаємооцінювання), захист індивідуальних та групових завдань, презентація.